„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 нов. сваки пут.
За „Припосланo“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ.“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 188. У НОВОМ САДУ У СРЕДУ 1. ДЕЦЕМБРА 1899. ГОДИНА XXXIV.

Српско трговачко удружење.

Како да подигнемо нашу трговину? И како да унапредимо наш трговачки сталеж?

Разуме се удружењем, јер је појединац слаб. Но какво треба да изгледа то удружење?

Пре свега, нека се нико не обмањује. Једним удружењем се то не може постићи. Таког лека и таког удружења нема. Требаће ту другог рада и врло разна удружења.

Но овде је питање: шта нам је најпрече? Где треба прво ударити будаком у овом необрађеном и запуштеном земљишту? Са којег краја да се почне рад?

Ово је за данас најглавније питање и од правилног решења тог питања зависи цео даљи успех. Не може се сејати пре но што се орало, а многи наши би хтели да прескоче све претходне радове, па одмах да — жању.

Дакле пре свега будимо скромни! Ко је још неук и неспреман, нек не полази одмах у лов на медведе, јер не само што ће доћи кући без зеца, него може настрадати, и то јако.

Учинимо пре свега оно, што нам је **најпотребније**. И онда оно, што ће да нас спреми за веће послове.

Нами је пре свега и за први мах потребно српско трговачко удружење са доста уским делокругом. Треба нам удружење, које би служило српској трговини и српским трговцима на овај начин:

Удружење треба да створи: „средишно заступство српских трговаца“, или назовите то, ако хоћете, „средишну трговачку канцеларију.“ Како би изгледала та канцеларија, то заступство? — Њоме би управљао један изабрани одбор, (бесплатно), али би душа те канцеларије био заступник или секретар, са потребним помоћничким особљем, који сви имају плату.

Секретар те канцеларије морао би да буде безусловно стручно образован трговац, ван тога искусан, поштен, вредан, јер од његова рада зависи највише. Према развитку и послу удружења, показаће се, хоће ли он требати једног ил више помоћника, који треба да су такође стручњаци.

Каква би била цел те канцеларије? Цел би јој била, да у **првом реду** буде на услуги својим члановима. Да им служи саветима и извештајима у свима трговачким пословима, да им набавља везе, буде на руци у набављању кредита, итд.

Ово веома много значи. Стотинама наших трговаца немају у многим тешким питањима ни на ког да се обрате. За поједине агентуре они и не знају, немају у њима вере и ван тога их то веома скупо стаје. Заступство српског трговачког удружења било би морално тело, коме није задаћа **трговина**, ни материјалан **интерес**, него у истини унапређење својих чланова и српске трговине.

Ван овога би канцеларија, заступство српског трговачког удружења имало задаћу, да прибира статистички материјал, који се односи на нашу и на светску трговину, да проучава трговинске прилике и чини потребне предлоге за унапређење наше трговине и њених чланова.

Ово би стајало у тесној вези са још једним главним задатком удружења, а то је, са издавањем **трговачког листа**.

Ово је све од огромне важности, и то је нешто, без чега не само што не можемо бити напас, но не можемо напредовати ни у будућности.

Ми данас немамо у нашем народу стручна и спремна човека, који би се сав посветио општим трговачким интересима, нити имамо стручна трговачка листа, каквога ми замишљамо.

Наши политички листови су показали, да они узгредно нису у стању ни из далека да врше ту дужност. Ти листови и нису дневни, њихове слабе редакције и њихов малени простор не дозвољавају, да се посвете трговачким питањима у оној мери, у којој би то било потребно. Па и кад чине, то бива од времена на време.

Стручан, трговачки лист, што би га основала Задруга Срба Трговаца, доносио би статистику, а то је нашу снагу, бележио би кретање трговине и тумачио га, водио би бригу о трговачким приликама, а ван тога би стручњачки претресао питање о оним трговачким удружењима, која би према времену и снази нашој могли да створимо.

На тај начин били би већ сигурнији, да нећемо пренаглити и подухватити се да остварујемо ствари, које се не могу извести. Једном речи, били би заштићени од тога, да наседнемо.

Овде сам изнео у најопштијим цртама склоп српског трговачког удружења, за прво време. Нема сумње, да би чланови тог удружења у појединим већим местима могли и требали да отварају огранке, који би с канцеларијом били у вези, чинили предлоге и бринули се око напретка трговачке омладине и т. д.

Делокруг српског трговачког удружења требао би у прво време да буде што ужи. Са бригом око инкасе, одбраном од рђавих дужника и сличним стварима, не би требало теретити то удружење, бар у почетку не.

Кад је реч о трговачком удружењу, имам на уму трговце у најширем смислу. Имам на уму и оне, који тргују и са земаљским производима и сваком врстом трговине. Те врсте свака за себе не би могле да створе засебна овака удружења, а после, поједини огранци трговине стоје у врло тесној вези, а да би се могле поједине врсте игноровати, или да би им требало поклањати мање важности.

Нек нико не мисли, да ово удружење треба да запусти моралну страну. Трговачко удружење треба у сваком послу своме да има на уму не само економско унапређење, него треба да тежи и за реелношћу, за поштењем у трговини. То треба да тражи од својих чланова, то од свог листа, на томе начелу треба да је основан у опште цео рад.

Напомињем, да би ово удружење, управо заступство тог удружења, могло и требало да буде на услуги и **нечлановима**, ал оним нечлановима, који нису трговци. Оно би служило својим саветом и обавештајем у трговачким стварима свакоме, коме је то потребно, разуме се уз пристојну таксу. Примера ради наводим, какоје тешко нашим ратарима, кад хоће да дигну хипотекарни зајам, ил у опште да изведу какву ствар трговачке природе. Немају никога, на кога да се обрате за савет, него су остављени, да их често разни агенти по врло скупе новце — упропашћују. А колико је сличних случајева?

С овим сам хтео да нагласим, да ове послове не би требало вршити због неке мале добити, коју би можда имало трговачко удружење отуда, већ народу за љубав.

Српско трговачко удружење покривало би своје трошкове поглавито из чланарине својих чланова. У ту чланарину била би уједно урачуната и цена листа. Даље би удружење имало прихода од такса, које би се плаћале за извештаје, а имало би без сумње прихода од чланова добротвора и завештаја појединих трговаца.

За овај мах нек буде оволико доста. Појединости се могу извести овако и онако, па да буде добро. Главно је, да утврдимо једном **главне основе**, на којима да почнемо рад за унапређење српске трговине и српских трговаца. Моје је мишљење, да нам је ово што се овде предлаже: **најпотребније**, и да се може извести најлакше и без икаква страха од неке штете. Ово би била проба наше свести, наше снаге и заузимљивости. Не могнемо ли извести ни то, онда се окајмо свега већег и заплетенијег, јер ћемо само насести. Ако у опште у овој ствари имамо будућности, онда ћемо понајпре доћи до мете, ако пођемо редом и створимо полазну тачку. Кад се на тој тачци једаред нађу наши трговци, онда ће све остало бити лакше.

Само још једно! Они, наши трговци, који по свом богатству и спреми „не требају“ овако удружење, не очекују личне користи од њега, ти треба да пођу примером напред. — Без таких људи и без те увиђавности од стране најугледнијих наших трговаца, ићи ће веома тешко.

Ако буде да сазре ова ствар у начелу, писаћу још чланак два о појединостима њеним, па и то, како да се почне извађати.

За сад нек буде доста оволико.

Политички преглед.

Пут министра Села у Беч. Из политичких кругова јављају, да је министар-председник у првој линији био у Бечу, због буџетног провизоријума, који имају да одобре угарске делегације. Удешено је, да се провизоријум одобри само на три месеца. План да делегације још ове године сврше свој посао, морао се напустити из разних узрока. У ствари обрачуна и квоте изјавио је Сел, да оба ова законска предлога морају добити важност закона још до краја ове године, јер би он иначе приморан био, да по духу угарске легислативе, већ од 1. јануара само ону робу пропусти, на коју се буде ударио порез. Што се тиче времена, на које да круна установи квоту, није се постигао споразум. Аустријска је влада утврдила, да круна може само на годину дана утврдити квоту. Од свега изгледа једно сигурно а то је, да ће обрачун од 1. јануара добити законску важност. Делегације ће буџетни провизоријум одобрити на основу лањског буџета. По томе официри и заједничко чиновништво не ће одмах моћи од 1. јануара идуће године уживати повишицу, која је већ решена и утврђена.

Парламентарно стање у Аустрији. Младочеси су продужили опструкцију у финансијском одбору. Прво су ставили многа формална питања. За тим је заступник Јанда, који није присуствовао прошлој седници, тражио, да му се прочита записник. Курц и Крамарж тражили су да се више места у записнику исправе. Пацак је тражио, да стенографи воде записник. Крамарж тражи само при важнијим седницама стенографе и тражи уједно, да се и министар правде и министар унутарњих послова, позову у седнице (јер ови нису били присутни). Председник му одговара, да су и они позвани. Тек око ½12 могло се прећи на дневни ред. И тада је устао и говорио др. Форт све до ½2. Седница је по том прекинута, а заказана за после подне у ½3. Међу првим говорницима заведен је и др. Пацак, који ће такође више сати говорити.

Помиловање невино осуђених у Србији. Престонички листови потврђују још и сада ону ранију своју вест, да ће о св. Николи, краљ Александар помиловати све оне, који су од преког суда осуђени у ствари атентата и завере. И из Петрограда потврђују ову вест. „Новоје Времја“ доноси од свог бечког дописника, да је краљ Александар одлучно обећао грофу Голуховском, да ће на св. Николу, на дан свог свечарства помиловати све осу-

---

ПОДЛИСТАК

ГРАФОЛОГИЈА.

— Тони д Илме. —

Ах, та графологија! Како је то глуп проналазак!... Графологија је опсена јаких духова. Ви напишете један ред речи како ви обично пишете, а они вам онда по главним потезима слова »м« и по косим потезима слова »т« разглабају и тумаче унутрашњост човечју, баш онако, како би то радио психолог од заната... Зар то није чудновато? Па и сама сам веровала у то.. и још те како, била сам о том уверена до дна душе. Али ми је она лепу ћушку задала... о, тај глупи проналазак!...

Хтела сам, да се удам... У осталом, то се може и сваком другом догодити.

Али ја не хтедох у удадбу улетети несмишљено, као каква безумна лептирица... на сваки начин не хтедох тако, јер ја тек имам памети! Мени је било много до тога стало, да потпуно дознам све о карактеру мога будућег друга... Тешко је то, заиста је тешко дознати... По самој физиономији не може се ништа много пресудити. А обавештаји, за које се код других људи упитамо? Ја просто не верујем, кад ми неко што препоручи! Сви они људи, које су њихови послужитељи убили, имали су о тим слугама само добре обавештаје. Тако дакле, све то ништа не вреди; ту је све бадава, ту помаже само једно средство, а то је — графологија.

Било је то већ тако удешено, да се ја и он састанемо и видимо. А под каквом копреном? Заказана је мала вечерња забава у кући. Како је то само просто! Ја на то просто виђење иначе нисам давала ништа.

Младом човеку дала се згодна прилика, да на позиву може неколико речи приметити. Мени се допаде рукопис на позиву — тако је био фини, усправан и угледан.

Убрзо се сетим, да ми је тај рукопис добро дошао и пошљем га неким новинама »Дневнику за младе девојке«, а уз писамце приложим пет франака

После неколико дана добијем графолошку скицу — ево је. (Извади писмо из шпага и чита):

Благога је карактера (чита). Врло добро је то, бар се не ћемо свађати. . Јер ја сам нешто џандрљива... (чита). Завиривало је и радозналица... Радозналица... (рече) Хм, напослетку, нико није савршен, па да нема никакве мане... (чита) Има особиту наклоност мачкама... (говори) О, како је ово смешно!.., (чита) а тако исто има наклоност и шивењу... (смеје се) За шивење!.. (опет чита) Јест, ја сам тек добро прочитала... Ах, та то је ипак и сувише, да један човек радо шије... у осталом, ако он хоће своју дугмад на хаљинама да причврсти и да мало оправи и окрпи своје лако одело — ја му то пећу кратити... смота писмо и тутне га у шпаг. Но сад сам добро обавештена.

Заказана забава је била. Ја сам видела о ног младог човека. Врло је красан био! Али је тек сасвим друкчији био, него што сам ја себи представљала. Сасвим друкчији!.. Има велике бркове, има боре на челу...

А очи — тако су му ватрене, као светиљке у локомотиве. И тај би човек требао да је благ, да воли мачке и да сам себи дугмад прешива!.. Лепа је то графологија!

Забављали смо се игром секретара и написивали смо на листићe, шта је ко хтео... Ви зацело знате ту игру... Кад је он написао на листић, пружи га мени... нешто необично, да сам се изненадила... рукопис му је врло крупан, а врло енергичан. А оном рукопису па карти није ни најмање налик!

— Ово ваљда нисте ви написали господине!

— О, да како, ја сам, госпођице!

— Онда ви имате две врсте рукописа?

— Како то, како два рукописа?

— Па лепо; другим сте рукописом писали карту, коју сте ми писали.

— О, не, госпођице, те ствари пише моја сестра Ана... У осталом шта то чини?

Не чини ништа, али је мени било, као да ме је когод полио хладном водом... То је дакле сестра његова, Ана... Она је дакле блага и радознала. Она воли мачке и воли шити... сестра је дакле његова то, за коју сам ја мислила да се — удам!..

О, та графологија! Не говорите ми више о њој!.. Лепа је то наука! Мене стаје једнога мужа, и уз то још тако се разочарити...

Р. Н.

ђене у ствари атентата и завере. Ово је био услов, да краљ Александар буде примљен од владара Фрање Јосифа.

Демир-капија и румунски сабор. У последњој седници румунског сабора водила се расправа о адреси. Том приликом су румунски либерали жестоко устали против тога, што је Угарска повисила таксу за пароброде, који пролазе кроз Демир-капију. Брћиању, министар бившег либералног кабинета румунског, нагласио је, како се цео свет радовао регулисању Демир-капије, и нико није мислио, да ће ова ствар толику расправу изазвати међу Угарском и Румунијом. Прочитао је за тим ноту румунског министра спољних послова, коју је овај још марта месеца предао заступницима Аустро-Угарске и у којој је предложио, да се таксе могу повисити само у споразуму са државама, које се сучељавају са Демир-капијом. Угарска влада одложила је тада повишење таксе на неизвесно време. Па и бродарење код Оршаве отештано је у некојем погледу. И сама Угарска признала је, да послови још нису свршени, и да ће их она наставити више Оршаве, чим добави потребан капитал. Извршени су неки радови, али без икаква значаја. Таксе код Демир-капије нису речне таксе, већ управо царинске таксе, које Угарска сваког тренутка може утаначити на румунску штету. У име конзервативне странке одговорио је Филипеску. И рече, да је конзервативна влада заузела одлучан положај према томе питању, и само тој одлучности има се благодарити, што Русија помаже Румунску у том питању.

Хрватско-славонски сабор.

У прошлу суботу продужена је расправа о индемнитету.

Заступник Пливерић брани Врбаница, што је за нагоду између Угарске и Хрватске и Славоније рекао, да је између ових земаља јединство Тога истина у закону нема, али је он могао мислити само на нагодбено јединство. Ко изјављује, да је дуализам проклетство, може само шкодити Хрватској (Немир на левици). Ако Далмација није спојена с Хрватском, криви су Хрвати сами и господа од левице, јер не ће да се Далмација сједини нагодбеним путем. Наш се однош ај с Угарском мењао више пута штетно по Хрватску од 1790. Кад према том стању сравнимо садашње нагодбено стање, онда се у говорникову срцу рађа угодно чувство. (Старчевић: Зашто сте онда били против ње, кад се нагода градила? — Пливерић: Јер сам био онда дечко. — Старчевић: Богме нисте били цура! — Смеј. — Тушкан: Заједно смо проворе лупали!)

Заступник Франк ставља интерпелацију:

Знаде ли вис. кр. зем. влада за беду, невољу и глад котара новоградишкога и је ли вољна одмах одредити, да се у најкраћем времену гради насип од половице села Мачковца, па до Трнова моста, дуг око 6 километара, чиме би се тамошњем народу пружила заслужба, којом би се кроз зиму прехранио.

Бан Хедервари одговара, да ће влада порадити, да се помогне оном крају. Већ је пуно радња одређено, преко свота, које су у прорачуну на то уврштене.

Одговор се узима на знање.

Заступник Кутузовић ставља две интерпелације. Изјављује, да једна и друга иде за тим, како би се закон тумачио онако, како се тумачити мора. Наводи бројне примере, којима поткрепљује потребу да се промене наредбе, што су изашле о проведби задружнога закона, јер да се досадањим наредбама шири растројство у породицама и задругама.

Заступник Брешћенски ставио је интерпелацију о запљенама листа „Подравца“, на што је седница закључена, а следећа уречена за понедељак.

Рат између Енглеске и Транзвала.

Са бојишта стиже вест о новом великом поразу енглеске војске. Још од почетка ратовања нису Енглези такав пораз претрпели, као овај сад под генералом Гатакром. Но ово је и први случај, да Енглези и сами јављају и признају о своме великом поразу. Као што је познато под генералом Гатакром и Френшом беше треће одељење енглеске војске. Ово одељење имало је ту задаћу да преко Капа, право продире у Оранж и Транзвал, и заузме Блемфонтен и Преторију. Ова војска састојала се из ирских стрелаца и нортумберландски ловаца. Ово је најбоља енглеска војска, која се и у суданском и омдурманском рату одликовала. Енглески званични извештаји гледе да оправдају пораз тиме, као да је генерал Гатакра заведен био. Њему је јављено да се непријатељ у слабијем броју налази и у положају, који се лако даје освојити, код Штормберга. Гатакра се кренуо војском онамо. Све до поноћи сјајио је месец, но на несрећу енглеску онда зађе и наста густ мрак. Енглеска војска је онако у двојаком реду продирала кроз густу помрчину, кад се одједном нађе и с преда и с бока нападнута од непријатеља, који је био пропустио Енглезе све до својих првих редова. Бури овако затворене Енглезе у котлу били су са свију страна, и ови се поред великог пораза повукоше натраг. Борба је трајала од 4. часа у јутра па до 7. Ирска регемента је највише страдала. 7 официра и 12 момака рањени, а 3 официра и 290 момака изгубљени. Исто су тако страдали и нортумбеландски фисилири, који изгубише 6 официра и 306 момака. По енглеским извештајима мртвих је било само двоје. — Ово је заиста јединствена, и управо нечувена дрскост, којом Енглези, хоће да улепшају свој пораз и залуде свој народ. Та не треба имати бог зна каква појма о војништву, па је лако разумети, како је морао то ужасан покољ бити, кад се војска одједном нађе у затвореном котлу, нераз вијена у убојну линију, изненада са свију страна нападнута од непријатеља, па још из непосредне близине. И да ли је могуће, да ту само два човека погину. И број заробљених најбоље доказује ову неистину. Енглески званични извештаји не — јављају, докле се енглеска војска повукла. Да није отишла чак донде, одакле се и кренула, наиме до Квестовна. Но питање је да ли јој непријатељ није пресекао пут, јер се без сумње у потеру дао за њоме. Овај пораз енглеске војске довео је у опасност и генерала Френша, који код Наупорта одржава везу генерала Метијена, и брани леђа његова. А врло је лако могуће, да је овај пораз од велика значаја и по војску генерала Метијена, која треба да ослободи Кимберлеј.

Енглески извештаји јављају још из Ледисмита, како је генерал Вајт изаслао једно одељење војске, које је ненадно напало на одељење непријатељско на вису Ломбардскопу. Генерал Вајт је непријатеља растерао, освојио један топ и многу муницију. Овим хоће сигурно Енглези да ублаже свој пораз код Штормберга. Но, друга је вест још загонетнија. Са реке Модер-Ревијера јављају, како је једно одељење енглеске војске испало на утврђен положај непријатељски и нагнало овога, да се брзо повуче. Из овога се види, да се Бури још налазе на реци Модер-Ривијеру и то у утврђеним положајима. Па сад нека разуме ко може, од куда су онда Енглези могли саградити гвоздену и бродарску ћуприју преко реке. Зар је могуће, да је непријатељ мирно гледао из склоништа, како Енглези недељама граде две ћуприје, а да није покушао, да својим топовима спречи грађење њихово

О поразу код Штормберга јављају Енглези ово: Већ од неколико дана, било је познато, да су Бури код Штормберга заузели неке положаје. Да би их растерао, кренуо се ген. Гатакра у суботу у подне са 4000 војника и две пољске батерије из Путерскрала онамо. Као што се испоставило касније, генерал Гатакра је од својих рођених шпијуна намерно обманут о броју и положају непријатељском, док су на против Бури добро знали о кретању енглеске војске. Енглеска војска стигла је до Молтена са жељезницом, а одатле је у 9 сати у вече пошла пешице. Месец је јасно светлио до пола дванаест сахати, а за тим је зашао и војска је маширала по највећој помрчини у дуплим редовима све до две миље од Штормберга. Овде је војска као на начин дефиела уједаред нападнута жестоком ватром и са преда и са бока. Свака одбрана беше немогућа. Енглези су као у клупче потиснути натраг и у таком положају потпуно збуњени топовском паљбом непријатеља, који је добро гађао. Авангарда Енглеска, 605 момака, заробљена је, а остатак војске на покон повукао се до Молтена.

О проневери патријарха Бранковића.

Ствар патријарха Георгија, како нам јављају из Будимпеште, ближи се крају. Патријарх Георгије је спречио сазив сабора прошле јесени. Он је на питање владе одговорио, да мора најозбиљније саветовати, да се сабор не сазива, јер је још увек велико врење у народу и да не јамчи ни за што. Селова влада је одгодила ствар до пролећа, јер је држала, да по закону није дужна сазвати сабор пре пролећа. Међутим кад дође „трећа година између Ускрса и Духова“, а то је на пролеће, сабор ће бити сазван. Састаће се у половини априла, а избори ће бити расписани у марту, пошто сматрају да тада наступа нова перијода. Ово је поуздано.

А до сабора, управо што пре, мора патријарх рашчистити своју ствар. На серклу је питао владар патријарха Георгија: „Видим да сте оздравили, а у последње доба сам слушао да сте болесни.“ И онда: Чујем да се у народу стишавају страсти?? — Ово последње донео је полузванични „Фремденблат“. Ово је значајно!

Патријарх Георгије може чинити шта воли. Може да буде болестан, а може и да се стави на пролеће пред сабор и — неопран. То је чисто његова ствар; једно стоји, да наш народ неће мирно оћутати, ако саборски одбор или ко, покуша да забашурује истину.

ДОПИСИ.

Осек, 29. новембра. (*Српска народна позоришна дружина*). На мој пријашњи допис, врло је добро уредништво приметило, да гдје сам ја стао, „могло би се наставити“, и ја бих могао и требао наставити, но то ћу учинити, кад дружина одавде оде.

Нисам зли-рад, ни да Бог да! ал што не ваља, не ваља. —

Коме од нас Срба или Хрвата, равнодушно може бити, кад чује реч са позорнице, коју је с мајчиним млеком усисао, или hop sasa, trajla-la!? Па какво одушевљење после две године! Не може човјек себи да представи! Такви смо ми Словени. Букне одушевљење као пламен, који се брзо и утрне.

Не велим, да би на ова рђава времена требало исисати или исцедити последњу кап одушевљења и приложити на позориште, ал где су они којима може бити, да посећују позориште?

Ова је јесен, па и зима, све до неки дан, била тако лепа, тако пријатна, да би доњоварошани могли доћи без икаквих жртава, ал на жалост, осим Муачевићевих,*) једнога готово не беше. Није дакле чудо, што по рђавом времену не ће нико да долази, кад по лепом времену нису долазили.

Велика је штета, што је Марковић са његовим грлом оболео, те је ове године много мање комада давано с певањем, јер њега не може управа тако лако заменути. Тек кад нам мањка певање, онда га ценимо; но хвала Богу, прошле недеље пропевао је Марковић, и ми се од срца радујемо, да ће нам својим милозвучним гласом ове сезоне, приготовити уживање, још који пут. Он је свога Станка у Крајишкињи отпев о на опће задовољство, што му је сва публика признала на отвореној позорници, да је морао сваку песму поновити, било солопесме или дујете. Не мање је успела у певању и гђа Спасићка. Певање у опће иде сада складно у дружини, а то се свакако мора признати вредноме и савесноме коровођи друштвеном, г. А Освалду.

Овде дружина учи шаљиву оперету „Врачара“ од Д. Јенка, превод с румунског. Имао сам прилике чути како поједина сола, дујете, четворопев особито, и разне зборове, па могу рећи, да сам очаран био дивном композицијом Јенковом, а и учењем г. Освалда. Четворопев је особит, кога певају: гђе Спасићка и Лукићка и гда Марковић и Добриновић. Уверен сам, да ће ова оперета сјајно успети. Па нека сјајно успе, ипак, опажа се у зборовима недостатак тенора, алта и баса. Ако се хоће (а и треба) да негује певање у дружини срп. нар. позор. онда треба управа да стане одлучно на чврсто земљиште, те да набави за хор младе снаге и мушке и женске, са којима би се могло пробати и у драми, и ја сам уверен, да лепо, складно певање допринеће увек, не само покриће издатка, већ и лепа прихода главном капиталу друштвеном.

После првих пријављених четрнаест комада, давала је дружина још следеће: Ранцављеве, Ханела и Лек од пуница, Хајдук Вељко, Мале руке, (можда господске руке) Нов комад, Наше жене, Граничари, Женска влада, Присни пријатељи, Велики Галеото, кнез Никола Зрински, Гренгоар и Јованчини сватови, Златан паук, Досадан свет, Крајишкиња, Чикина кућа, Стари каплар, Женски рат, Распикућа, Позоришно дело, Корак у страну, Млетачки трговац, Циганин, Булипарови, Прибислав, и Божана, (по други пут), Златан мајдан, Краљевић Марко и Арапин.

Прошле недеље је требала као гост ступити гђа Зорка Теодосијевићка од кр. срп. нар. позор. у Београд у три улоге, но услед очипе смрти одгођено је за сад гостовање. Међу тим 4. и 5. децембра долазе са земаљског позоришта у Загребу, гђа Штроци и г. А. Фијан, да гостују у „Федори“ и „Чаши воде“; за тим ће, ваљда моћи идуће недеље гђа Теодосијевићка моћи доћи, а затим и гђа Шрамова, опет са земаљског позор. у Загребу и на послетку гђца В. Нигринова и Милорад Гавриловић.

*) Пардон! Васа и брат му Др. Муачевић су претплаћени на ложу за 40 представа, а долазе и иначе.

Управа се до душе труди, да осечку публику са гостима изненади, а та изненада коштаће управу и новаца, а ако се осечка публика буде одазвала ка до сад, онда ће управа срп. нар. позор. претрпети велики матер јални пораз за још мањи морални успех. =

Вести из места и са стране.

Први лед на Дунаву. Како је време захладило, показао се код Пеште већ у недељу први лед. Овај беше истина танак и оно неколико лађа, што пловише, лако га могоше испресецати. Али како хладноћа непрестано траје, то ће Дунавом без сумње већ за дан два пловити и санте. У такозваном мртвом Дунаву код Пеште већ се од неколико дана ухватила ледена кора, и већ су отпочели да секу лед за леденице и болнице.

Женске мушкобане. Најновији дух времена сад је таки, да је код високо изображених женскиња настао покрет, да се свега опросте, што их дели и разликује од мушких. Њихова је неутолима жеља, да што више приликују јачој половини. Сада прегоше већ да уклоне и нека својства, којима се досада одликовало женскиње. У Паризу је дошао неко на ту сулуду замисао, и подигао је завод, у коме ће се са тушеви и масажом ограничити кукови у женских и груди им са телом по све изравнити. Тиме хоће да се изгуби обла и бкругла форма женских, те да су праве, утегнуте као и мушки. — И париско високоучено женскиње немилице јури у овај завод, да би добило пластичну форму. Најискусвији светски лекари устали су против ове луде тежње. Веле, да је ово најбољи доказ, како човечанство у покварености својој немилице јури низбрдицом, кад неке женске за љубав нерађања, хоће да униште своја племенита својства, која одликују женско. За творца ове замисли, веле, да је луд и пуст, а за женскиње, које се овим загревају, да су ниске и бесавесне, кад овакав злочин хоће да нанесу природи својој. Заиста ниско, гадно и ужасно. Дао Бог да бар ова горка чаша мимоиђе нас!

Чедо свога доба. У Бечу се ово дана убио шеснаестогодишњи младић, ђак шесте реалне гимназије Хуго С. — Хуго беше син врло угледних и имућних родитеља. Седео је у породичном друштву свога професора, код кога беше и на стану, за тим је отишао у своју собу, пруђио се на диван, наперио револвер на слепо око и испалио. Код убијена младића нађоше писмо, у коме се опраштa од својих сродника и познаника. Као разлог свом самоубиству наводи, да му се у сну и на јави увек приказивала бајна женска прилика. Но чим би је дуже посматрао, претворила би се у ружну бабетину. То је збиља живота и поглед на њу толико га грози и ужасава, да он радије себи живот одузима. Убиство Хугово потресло је многе, јер он беше један од најбољих ђака и најскромнијих младића. Само модерно васпитање и удобан живот, могао је младићу улити у главу толики страх од јаве и таку несретну замисао, да сам себи главе дође.

Нове српске школе. Читамо у „Цариградском Гласнику“: Наше саплеменике обрадоваће вест, да је отворено још седам српских основних школа у велешкој кази, и то у вароши Велесу и у селима: Орловцу, Богомили, Којинову, Руднику, Орловом Долу и Таову. Извесно од ових села имала су српске школе од вајкада, па су оне неко време биле престале, да се сад опет отворе на највеће задовољство Срба у свима тим местима,

Несрећа на железници. У тунелу између Берлегија и Споторна у Италији сукобили су се сад у недељу два железничка воза. Четири су особе убијене а дванаест их је рањено. Од ових је рањено петоро од железничког особља. Двадесет путника добили су лаке озледе.

Пекарски помоћници страјкују. У Прагу су се састали сад у недељу на 1500 пекарских помоћника, које из Прага а које из околине. Договорили су се, да обуставе рад у пекарницама све дотле, док им се не испуне њихове тражбине. Траже, да им се плата повиси и да се одреди само десет сати на рад.

☞ Због тога што је горњи воз одоцнио, и није још стигао услед великог снега, изостају данас најновије вести.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 30. новембра.

Будимпешта. (Саборски извештај). Мадарас говори против квоте. Смиаловски за квоту. За тим Колошвари говори пуна два и по сата.

Лондон. У битци код Штормберга од 2700 Енглеза, погинуло је и рањено 1200, а 700 је допало ропства. (Дакле од целе војске спасло се само 800. И то ако је и ова вест истинита. Да се само не испостави касније, као обично, да су енглески губитци још много већи и да је цела војска генерала Гатакра пропала. Пр. ур. „Заставе.“)

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.